

Nr 320.

Av herr Lindhagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.

Vid uppgörande av förslaget till lag om allmän pensionsförsäkring synes ringa eller ingen uppmärksamhet blivit fästad vid det för vårt land egendomliga förhållandet, att politisk och kommunal rösträtt förloras, när den röstberättigade häftar för utskylder. Den politiska rösträtten förloras, om den röstberättigade icke erlagt honom påförda utskylder till stat och kommun, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren. Den kommunala rösträtten förloras, om man häftar för oguldna kommunalutskylder.

Det är klart, att de avgifter, som skola enligt pensionsförslaget erläggas av de mindre bemedlade, komma i många fall att bidra till att öka svårigheterna för dem att kunna erlägga sina utskylder. Särdeles påfallande blir dock detta, när, såsom förslaget bestämmer, vissa pensionsavgifter skola debiteras och uppbäras i samband med kronoutskylderna samt den avgift, för vilken kommunen svarar, även kan debiteras och uppbäras i samband med uppbörden av kommunalutskylderna. Visserligen synes förslagens innebörd vara den, att avgiftspliktig skall, om han uppgiver sig ej kunna annat, få vid uppbörden erlägga antingen endast utskylderna eller ock endast pensionsavgiften, ehuru det ej skulle skada, att detta också något tydligare uttalats. Men i stort sett är det ingalunda uteslutet, att utkrävandet av avgifter i samband med utkrävande av utskylder skall kunna i avsevärd omfattning öka antalet av dem, som häfta för utskylder, eller vidmakthålla ett sådant häftande, där en förändring till det bättre eljest skulle kunnat inträda.

Det bör emellertid icke få ifrågakomma, att den nya folkpensioneringen skall ytterligare menligt inverka på våra konstitutionella förhållanden. Rätteligen synes mig därför, att förslag av ifrågavarande be-

skaffenhet bort med hänsyn till våra säregna rösträttsbestämmelser varit åtföljt av ett förslag till upphävande av utskyldsstrecket (och även fattigvårdsstrecket) vid utövande av rösträtt. I varje fall bör ett bemödande inriktas därpå, att pensionsavgifterna icke uttagas på sådant sätt, att därigenom ett häftande för oguldna utskylder befrämjas.

Vid avgörandet av frågan om folkpensionering är det givetvis av vikt, att förslaget till en början bygges på sådana grunder, att det blir i bästa mening utvecklingsmöjligt. Av betydelse är också, att dess detaljer utformas så, att förslaget kan genast framträda med anspråk att vara rättvist och tillgodose verkligt folkliga krav. Men därutöver är det av vikt, att bestämmelser, som från ett eller annat håll auses oeftergivliga, komma till sin rätt redan nu. Det är nämligen vid det första avgörandet, som dylika krav, därest de bestämt hävdas, ha någon utsikt att vinna avseende. Nöjer man sig med att hänskjuta desamma till framtida utredningar, så försummas lätt det psykologiska ögonblicket, och man får kämpa fruktlöst för sin sak under långliga tider. Detta gäller icke blott den grundläggande principen utan även många andra huvudfrågor såsom kvinnornas likställighet, bidrag av arbetsgivare o. s. v.

Det förefaller mig därför vara ett berättigat och för den stora saken gagneligt krav, att man ur dessa synpunkter vinner åtminstone ett års anstånd för att kunna smälta den stora tillströmningen i sista ögonblicket av nya beaktansvärda uppslag och därpå grundade förslag till förbättringar i regeringspropositionen. Detta är icke alls någonting nedsättande för den senare. Mycket aktningsvärt och omtänksamt arbete är nedlagt på densamma både i kommittén och regeringen. Men man kan icke begära, att i ett så omfattande ämne detta grundläggande utredningsarbete kunnat förutse och bedöma alla de synpunkter, som från de sakkunnige och intresserade i landet kunna framkomma. Och man kan säga, att det är en rättighet för de senare, liksom en given fördel för den stora saken, att även deras inlägg få bli föremål för ett allvarligt begrundande, innan avgörandet faller. Det är ingalunda lyckligt, om politiska maktspråk skulle kunna sägas väl ensidigt framtvingit ett beslut, som sedan måhända visar sig i viktiga delar förhastat.

I detta avseende må erinras om de redan framkomna framställningarna rörande såväl grundprincipen för förslaget som en mångfald av dess detaljer. För min del tror jag ej heller, att vad av mig i annan

motion framhållits beträffande kvinnornas krav eller i denna motion erinrats om frågans samband med den politiska och möjligen något även den kommunala rösträtten kan medhinnas att vid denna Riksdag behörigen behandlas. Det må för övrigt ihåggkommas att åtminstone socialdemokratiska gruppen mer än en gång i vida mindre omfattande ämnen, såsom senast förra året i frågan om understödsföreningar, hemställt om nytt övervägande av saken till följd av de många beaktansvärda förslagen till ändringar i den kungliga propositionen. En annan sak vore visserligen, om förevarande sak av någon anledning vore så brådskande att ett uppskov på ett år vore äventyrligt, men detta kan i detta fall knappast sägas vara händelsen.

Uppskjutes saken synes en kommission av sakkunniga och intresserade lämpligen kunna tillkallas för att i vänligt samråd med förutvarande kommitterade ytterligare granska förslaget jämte ifrågasatta ändringar, så att frågan kan vara på ett ännu fullständigare sätt än nu kunnat ske förberedd att ånyo framläggas för nästa Riksdag.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

1:o) *att* Riksdagen vid avgörandet av förslaget till lag om folkpensionering måtte genom förslagets formulering eller annorledes tillse, att pensionsavgifternas uttagande icke verkar ofördelaktigt på utövningen av politisk och möjligen även kommunal rösträtt genom föranledande av ökat häftande för oguldna utskylder;

2:o) *att* Riksdagen måtte taga i övervägande, huruvida ej ett tillfyllestgörande begrundande av ovan nämnda och mångfalden övriga framkomna ändringsförslag lämpligen bör föranleda ett uppskov till nästa Riksdag med förslagets slutliga avgörande.

Stockholm den 15 april 1913.

Carl Lindhagen.